



بررسی تاثیر کنش پژوهی بر توسعه حرفه ای دانشجو معلمان در دوران کارورزی

گلاره احمدی^۱، عادل سلیمانی^۲

^۱ دانشجو کارشناسی، آموزش ابتدایی، دانشگاه فرهنگیان، پردیس شهید صدوقی استان کرمانشاه

gelarehaahmadi۲۰۲۰@gmail.com

۰۹۱۰۷۸۲۳۹۲۶

^۲ مدرس دانشگاه فرهنگیان، پردیس شهید صدوقی استان کرمانشاه

Adell۵۸@gmail.com

۰۹۱۸۳۵۶۲۱۲۶

چکیده:

هدف پژوهش حاضر بررسی میزان تاثیر کنش پژوهی بر توسعه حرفه ای دانشجو معلمان در دوره کارورزی بوده است. این پژوهش از نوع کیفی با رویکرد کنش پژوهی انجام شده است. ابزار جمع آوری داده ها در این پژوهش مشاهده، مصاحبه و تامل انتقادی بوده است که ابتدا نویسندگان با نوشتن بیانیه من تا حدی با ویژگی های خود در ارتباط با حرفه معلمی آشنا شده، سپس وضعیت مدرسه در چهار حیطه فیزیکی، سازمانی، عاطفی و آموزشی مورد مشاهده و توصیف قرار گرفته و بر آنان تاملاتی انجام شده است. سپس با توجه به بررسی های صورت گرفته جهت انجام تدریس در کلاس، برنامه ریزی های لازم مانند: کشیدن نقشه ذهنی و نوشتن طرح درس پنج مرحله ای انجام شده و در نهایت در کلاس تدریس اجرا شده است. بعد از اجرای تدریس نقد های وارده بر تدریس گردآوری و سپس این انتقادات و نظرات براساس تاملات نویسندگان به وسیله کدگذاری باز، محوری و انتخابی طبقه بندی شده اند که در ۱۱۰ کد باز، ۱۵ کد محوری و ۳ کد انتخابی یا گزینشی جای گرفته اند. در پایان نتیجه پژوهش در قالب یک مدل پژوهشی - استنباطی آورده شده است که بیانگر آن است که نکاتی در قالب «مهارت های قبل تدریس»، «مهارت های حین تدریس» و «مهارت های بعد از تدریس» در جهت داشتن یک تدریس مطلوب و نیز توسعه حرفه ای دانشجو معلمان نقش دارند که دانشجو معلمان باید در جهت رشد حرفه ای خود و داشتن تدریس های مطلوب در آینده به این نکات توجه داشته باشند.

واژگان کلیدی: کنش پژوهی، توسعه حرفه ای، دانشجو معلمان، تدریس مطلوب



کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

۱- مقدمه :

پیوند محکمی بین نقش سرمایه انسانی و رشد و توسعه کشورها وجود دارد. با باور به نقش اساسی نظام های تعلیم و تربیت در توسعه، ترقی و کمال جامعه باید به پیش نیاز بودن تحول در نظام های آموزشی برای نیل به تحول و توسعه کشور ایمان آورد. از آنجا که معلم رکن رکین هر نظام تعلیم و تربیت شناخته می شود و با توجه به جایگاهی که تربیت نیروی انسانی در دستیابی به اهداف توسعه جامعه در دهه های اخیر پیدا کرده است، می توان نتیجه گرفت که هر قدر برای تربیت نیروی انسانی و معلم سرمایه گذاری شود، شایسته، بجا و قابل دفاع است (مهرمحمدی، ۱۳۷۹). یکی از مهم ترین سازمان ها در هر جامعه، سازمان های آموزشی هستند؛ زیرا رسالت مهمی همچون پرورش نسل آینده را برعهده دارند. لازمه موفقیت تلاش های انجام شده در زمینه بهسازی آموزش و پرورش توسعه حرفه ای معلمان است (سورگی و سورگی، ۱۳۹۶). معلمان به عنوان کارگزاران اصلی هر نظام آموزشی فراتر از محتوای برنامه های درسی، نقشی کلیدی و مهمی را بر عهده دارند. از لحاظ تئوری، در شکل گیری هویت حرفه ای معلمان عوامل متعددی نقش دارند، مواردی مانند فعالیت ها، تجربیات و عوامل فردی (مانند شخصیت و جنسیت)؛ زمینه ای (مانند خانواده، گروه همسالان، تجربه های دوران تحصیل، موقعیت اجتماعی و اقتصادی) و همچنین عوامل روانشناختی و فرهنگی و تعامل بین همکاران را می توان نام برد (حجازی، ۱۳۹۷). جایگاه و منزلت شغل معلم در مقام حرفه برای همه آشکار است. جهان به سرعت دگرگون می شود و معلمان نیز موظف هستند در سراسر عمر خود دانش خویش را روز آمد کنند. اینجاست که توسعه حرفه ای مفهوم می یابد. فعالیتی که منحصر به حرفه ای تر شدن معلم می شود (دانش پژوه، ۱۳۸۲). رسیدن به اهداف نظام تعلیم و تربیت در گرو بازسازی اندوخته های حرفه ای و عنایت به توسعه حرفه ای معلم است (زجاجی، خنیفر، آقاسینی و یزدانی، ۱۳۹۶). نظریه بدون عمل، تفکر عبث و بی حاصل، و عمل بدون نظر، حرکت کورکورانه است و اقدام پژوهی فرایندی است که می تواند این ارتباط را برقرار کند و تدریس و فرایند یاددهی-یادگیری را اثربخش تر و کارآمدتر کرده و پیوندی میان تئوری و عمل تربیتی ایجاد کند (حسنی، ۱۳۹۸). دانش متکی بر پژوهش دانشگاهی، نماینده دیدگاه «علم تدریس» است و دانش متکی بر پژوهش کلاس درس، نماینده دیدگاه «هنر تدریس» است که این نوع دانش برخاسته از فرایند اقدام پژوهی است. بنابراین تدریس هنرمندانه با اقدام پژوهی عجین و آمیخته است (حسنی، ۱۳۹۸). اگر معلم به پژوهش بپردازد، به نتایج و کاربرد آن احساس تعلق خاطر می کند. او ضمن پژوهش رشد می کند، چاره یاب می شود و بدین ترتیب، نوآوری و نوجوانی اشاعه می یابد (قاسمی پویا، ۱۳۸۱). معلمان از طریق درس پژوهی می توانند به حل مسائل یادگیری و تدریس بپردازند و دانش و مهارت خود را توسعه دهند. در جریان درس پژوهی معلمان با یکدیگر در جهت تدوین طرح درس، اجرا و تحلیل نتایج آن در جهت بهبود یادگیری دانش آموزان همکاری و مشارکت می کنند (محمدی و حسنی، ۱۳۹۸). برنامه «معلم پژوهنده» که در نظام آموزش و پرورش کشور ما از سال ۱۳۷۶ طرح شد از جمله برنامه هایی است که در راستا توسعه حرفه ای معلمان طراحی شده است، اما با تنگناها و مشکلاتی مواجه است که اجرای هرچه بهتر آن بیش از همت مسئولان، مستلزم همان اندیشه باز، شوق و اشتیاق و احساس مسئولیتی است که جان دیویی از آن سخن میگوید. به باور برخی صاحب نظران، تا خود معلمان وارد میدان پژوهش نشوند، نمی توان فقط به اتکای یافته های پژوهشی پژوهشگران دانشگاهی و مرسوم تحول چشم گیری در آموزش و یادگیری به وجود آورد (حسنی، ۱۳۹۸). دانشجو معلمان به عنوان معلمین آینده که پرورش دهنده نسل آینده کشور می باشند، دوره هایی را تحت عنوان کارورزی به مدارس می روند و در آنجا به صورت عملی با حرفه معلمی آشنا می شوند و آموخته های تئوری دانشگاهی خود را در میدان عمل به اجرا می گذارند و معلمی را تا حدی زیر نظر معلم راهنما تجربه می کنند و در جهت توسعه حرفه ای خود تلاش می نمایند. هدف این پژوهش بررسی تاثیر کنش پژوهی در توسعه حرفه ای دانشجو معلمان در دوران کارورزی می باشد.

۲- روش شناسی :

این پژوهش از نوع کیفی با رویکرد کنش پژوهی انجام شده است. کنش پژوهی در واقع یکی از رویکردهای بسیار مهم است که در سال های اخیر توجه بسیاری از معلمان و دانشجویان را برانگیخته است. آنان با این مقوله کارآموزی خود را ثبت می کنند که بر چشم انداز مشاهده و اصلاح طراحی آموزشی متمرکز است. طراحی آموزشی براساس معماری نوین تدریس بخشی از کنش پژوهی و کارورزی است. این پژوهش در دبستان دخترانه هاجر شهر گاور استان کرمانشاه و بر روی دانش آموزان پایه اول انجام شده است. ابزار جمع آوری داده ها در این پژوهش مشاهده، مصاحبه و تامل انتقادی است. ابتدا نویسندگان با نوشتن بیانیه من تا حدی با ویژگی ها خود آشنا شده اند. در بیانیه من نویسندگان ویژگی ها خود را در ارتباط با حرفه معلمی از سه منظر نگاه خود، نگاه دیگران و آزمون کارپله مورد بررسی قرار داده و به خود شناسی نسبی رسیده اند. سپس وضعیت مدرسه در چهار حیطه فیزیکی، سازمانی، عاطفی و آموزشی مورد مشاهده و توصیف قرار گرفته و بر آنان تاملاتی انجام شده است. سپس با توجه به بررسی های صورت گرفته جهت انجام تدریس در کلاس، برنامه ریزی های لازم مانند: کشیدن نقشه ذهنی و نوشتن طرح درس پنج مرحله ای انجام شده و در نهایت تدریس



در کلاس اجرا شده است. بعد از اجرا تدریس در کلاس نقد های وارده بر تدریس گردآوری و سپس این نقادان و نظرات براساس تاملات نویسندگان به صورت کد گذاری باز، محوری و انتخابی کد گذاری شده است و در نهایت براساس این کدگذاری های انجام شده مضمون های اصلی و بنیادی تحقیق برگزیده شده و در مرحله آخر بعد از مرور مضمون ها، چارچوب نظری برای تفسیر و نتیجه گیری آن ها ارائه شده است. در کد گذاری باز داده ها که همان نقد های حاصل از مصاحبات و تاملات نویسنده می باشند؛ دقیق مورد بررسی قرار می گیرند و مفاهیم موجود در آن ها براساس ارتباط با موضوعات مشابه طبقه بندی می شود. نتیجه این مرحله تقطیر و خلاصه کردن انبوه اطلاعات کسب شده از مصاحبه به درون مفاهیم و دسته بندی ها است. در کد گذاری محوری هدف ایجاد رابطه بین مقوله های تولید شده در مرحله کدگذاری باز است این عمل معمولاً بر اساس یک الگو انجام می شود و به پژوهشگر کمک می کند تا فرایند نظریه پردازی را به سهولت انجام دهد. مرحله بعدی در کدگذاری، کدگذاری انتخابی یا گزینشی می باشد. در این مرحله دسته های مرتبط در مرحله قبل بر اساس ارتباطی که دارند در یک دسته بندی بزرگتر و جامع تر قرار می گیرند. کدگذاری انتخابی براساس نتایج حاصل از کدگذاری باز و کد گذاری محوری، مرحله اصلی نظریه پردازی است به این ترتیب که مقوله محوری را به شکل نظام مند به دیگر مقوله ها ربط می دهد.

۳- بحث درباره یافته ها:

در این تحقیق بعد از اجرای تدریس، انتقاداتی بر تدریس وارده شد. در وهله اول این نقدها گردآوری و سپس تاملاتی بر آن نگاشته شد. بعد از خواندن این تاملات مفاهیم کلیدی آن در قالب ۱۱۰ کد به صورت باز کدگذاری گردید، سپس این کد ها بر اساس قرابت مفهومی که با یکدیگر داشتند در قالب ۱۵ کد محوری دسته بندی شدند که شامل: مهارت چینی کلاس، مهارت کلامی، مهارت ارزشیابی آغازین، مهارت خلاقیت و نوآوری، مهارت نظم و برنامه ریزی، مهارت مشارکت و تعامل، مهارت تدریس، مهارت تنظیم آهنگ تدریس، مهارت جمع بندی، مهارت تشویق و ایجاد انگیزه، ویژگی های دانش آموزان، امکانات مدرسه، مهارت تسلط بر موضوع تدریس، مهارت ارائه تکلیف و مهارت ارزشیابی تکوینی می باشند. در پایان طی فرآیند کدگذاری انتخابی یا گزینشی از این ۱۵ دسته بندی، ۳ طبقه بزرگ تر استخراج گردید که این طبقه بندی ها عبارتند از: مهارت های قبل تدریس، مهارت های حین تدریس و مهارت های بعد تدریس که در جدول شماره ۱ می توان آن ها را مشاهده کرد.

جدول ۱: کدگذاری باز، محوری و گزینشی

ردیف	کدگذاری باز	نماد	کدگذاری محوری	کدگذاری گزینشی
۱	کلاس درس همانند صحنه تئاتر است.	A ^۱	مهارت چینی کلاس	مهارت های قبل تدریس
۲	کلاس درس برای نمایش دادن استعدادها و توانایی دانش آموزان و بهبود یادگیری دانش آموزان باید از طراحی صحنه قابل توجهی برخوردار باشد.	A ^۲		
۳	چیدمان نیمکت ها در کلاس باید به گونه ای باشد که علاوه بر معلم، دانش آموزان نیز بتوانند با سایر همکلاسی هایشان ارتباط برقرار کنند.	A ^۳		
۴	دانش آموزان در سه طرف کلاس نشسته اند.	A ^۴		
۵	چینش نیمکت های کلاسی که این تدریس در آن صورت گرفته است به صورت <u>U</u> شکل می باشد.	A ^۵		
۶	میز معلم در وسط کلاس قرار دارد.	A ^۶		
۷	تمام دانش آموزان به میز معلم دید کافی دارند و می توانند فعالیت های معلم را ببینند.	A ^۷		
۸	دانش آموزان به راحتی نمی توانند از پشت نیمکت های خود خارج شوند، آن ها مجبورند که از دوستانشان بخواهند که از جای خود بلند شوند تا آنان بتوانند رد شوند.	A ^۸		
۹	باید در ابتدای فرایند تدریس با استفاده از روش های خلاقانه از دانش آموزان ارزشیابی به عمل بیاورد.	C ^۱	مهارت ارزشیابی آغازین	
۱۰	ارزشیابی آغازین به منظور یادآوری درس جلسه گذشته باید صورت گیرد.	C ^۲		
۱۱	ارزشیابی آغازین به منظور سنجش میزان یادگیری باید انجام شود.	C ^۳		
۱۲	معلم می تواند با انجام ارزشیابی آغازین توجه دانش آموزان را به درس جلب کند.	C ^۴		



کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes



مهارت های قبل تدریس	مهارت ارزشیابی آغازین	C ^۵	معلم هیچ اشاره‌ای به درس جلسه گذشته ندارد.	۱۳
		C ^۶	معلم بدون ارزشیابی آغازین وارد مبحث جدید شد و تدریس خود را آغاز کرد.	۱۴
		C ^۷	معلم می‌تواند از روش‌های مختلف مانند: توضیح توسط خود معلم یا استفاده از پرسش و پاسخ و نیز کمک گرفتن از خود دانش‌آموزان جهت توضیح درس جلسه قبل، ارزشیابی آغازین را انجام دهد.	۱۵
	امکانات مدرسه	N ^۱	در مدرسه مورد نظر سیستم پخش یا پروژکتور وجود ندارد.	۱۶
		N ^۲	عدم مشارکت زیاد دانش‌آموزان تا حد زیادی به علت نبود امکانات کافی در اختیار معلم است.	۱۷
		N ^۳	با توجه به کمبود امکانات مدرسه و تعداد محدود وسایلی مانند آهنربا و... گروه بندی دانش‌آموزان و انجام کار گروهی به راحتی قابل اجرا نبود.	۱۸
	مهارت تسلط بر موضوع تدریس	Q ^۱	معلم بر موضوع درس تسلط داشت.	۱۹
		Q ^۲	در مورد مطلب مورد بحث اطلاعات کافی و آگاهی‌های لازم را داشت.	۲۰
		Q ^۳	معلم تا حد زیادی توانست این اطلاعات را به دانش‌آموزان منتقل کند.	۲۱
مهارت های حین تدریس	مهارت کلامی	B ^۱	معلم در تمام مدت کلاس صدای رسا و بلندی داشت و تمام دانش‌آموزان صدای او را می‌شنیدند.	۲۲
		B ^۲	معلم در طول تدریس متناسب با شرایط تن صدای خود را تغییر داد و بالا و پایین برد.	۲۳
		B ^۳	معلم متناسب با فهم دانش‌آموزان پایه اول صحبت می‌کرد و از گفتن کلمات نامانوس که درک آن برای دانش‌آموزان دشوار است خودداری می‌کرد.	۲۴
		B ^۴	نحوه بیان معلم مهربانانه و توأم با اشتیاق بود.	۲۵
		B ^۵	بی‌حوصلگی یا عصبانیت در صدا و رفتار او وجود نداشت.	۲۶
	مهارت خلاقیت و نوآوری	K ^۱	معلم به جای پخش فیلم از روش خلاقانه‌ای با عنوان طرح مسئله، تدریس خود را آغاز کرد.	۲۷
		K ^۲	مسئله مطرح شده در کلاس، کما بیش با زندگی روزمره دانش‌آموزان ارتباط داشت.	۲۸
		K ^۳	معلم این مسئله را در قالب داستان و همراه با وسایل مورد نیاز مسئله تعریف می‌کند.	۲۹
		K ^۴	این مسئله دانش‌آموزان را نیز برای حل مسئله به تفکر وا داشت و چند نفر از دانش‌آموزان راه حل‌های مختلفی را برای حل مسئله بیان کردند.	۳۰
		K ^۵	از جمله روش‌های خلاقانه که معلم می‌تواند دانش‌آموز را به کلاس برگرداند مورد خطاب قرار دادن دانش‌آموز و نظر خواهی از او است.	۳۱
		K ^۶	در این تدریس معلم در طول کلاس دانش‌آموزی را که حواسش به درس نیست صدا می‌زند و نظر او را در مورد مبحث و پرسش‌ها می‌خواهد.	۳۲
		K ^۷	البته در گرفتن پاسخ از او سماجت وجود ندارد. قصد معلم در خطاب قرار دادن دانش‌آموزان حواس پرت مچ‌گیری نیست. بلکه تنها می‌خواهد که او را به کلاس برگرداند و حواسش را جمع کلاس درس کند.	۳۳
		K ^۸	معلم برای تدریس قسمتی از مطلب از یک داستان کوتاه که شخصیت‌های آن دو نفر از دانش‌آموزان کلاس بودند استفاده کرد.	۳۴
	مهارت نظم و برنامه ریزی	E ^۱	کلاس درس معلم تا حد زیادی منظم بود و بی‌نظمی و شلوغی در آن دیده نمی‌شد.	۳۵
		E ^۲	در رفتار معلم دستپاچگی وجود نداشت.	۳۶
		E ^۳	معلم هر وسیله‌ای را که برای تدریس مورد نیاز بود، همراه خود داشت.	۳۷



کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes



مهارت های حین تدریس	مهارت نظم و برنامه ریزی	E ^۴	معلم برای شروع هر فعالیتی ابتدا وسایل فعالیت قبلی را از روی میز برداشته و سپس وسایل مورد نیاز خود را روی میز می گذاشت و این گونه مانع شلوغی میز می شد.	۳۸
		E ^۵	معلم برای تدریس خود دارای برنامه ریزی مشخصی بود.	۳۹
		E ^۶	معلم در انجام فعالیت ها سردرگم نبود.	۴۰
		E ^۷	معلم بدون مزاحمت و استرس مطالب را برای دانش آموزان بیان کرد.	۴۱
	مهارت مشارکت و تعامل	F ^۱	کلاس تا حد زیادی توسط خود معلم هدایت می شد و تک بعدی و معلم محور بود.	۴۲
		F ^۲	معلم به تنهایی بیشتر فعالیتها را انجام می داد.	۴۳
		F ^۳	برای انجام قسمت کوچکی از فعالیتها معلم تعداد کمی از دانش آموزان را به صورت مستقیم با فعالیت درگیر کرد.	۴۴
		F ^۴	مشارکت دانش آموزان در کلاس زیاد نبود و در اکثر موارد نقش یک تماشاگر را داشتند.	۴۵
		F ^۵	دانش آموزان به ندرت به سوالات معلم پاسخ می دادند و نظر خود را بیان می کردند.	۴۶
		F ^۶	یکی از روشهایی که باعث افزایش یادگیری دانش آموزان و درگیری بیشتر آنان با درس می شود استفاده از کارگروهی می باشد.	۴۷
		F ^۷	معلم در این تدریس از کار گروهی بهره نگرفته است.	۴۸
		F ^۸	با شنیدن داستان میزان مشارکت دانش آموزان در کلاس بیشتر شد و آنان به راحتی در کلاس اظهار نظر کردند و به سوالات پاسخ دادند.	۴۹
		F ^۹	حتی برای دانش آموزان سوال هم پیش آمد و از معلم خواستند که فعالیتها را از منظر دیگری بررسی کند و به سوال آنان پاسخ دهد.	۵۰
		مهارت تدریس	H ^۱	معلم به جای ارائه راه حل نهایی دانش آموزان را به سمت پاسخ صحیح هدایت می کرد.
	H ^۲		معلم بعد از اتمام هر فعالیت نتایج به دست آمده از آن فعالیت را مجدد به صورت پرسش و پاسخ کلی با کل دانش آموزان مرور و جمع بندی می کرد و بعد به سراغ فعالیت و مبحث بعدی می رفت.	۵۲
	H ^۳		معلم همواره در کلاس برای انجام نتیجه گیری ها و نیز در جمع بندی و مرورها، نتایج را به صورت جملات ناقص بیان می کرد و از دانش آموزان می خواست که آن جملات را کامل کنند.	۵۳
	H ^۴		در این تدریس برخی از فعالیتها توسط یک نفر از دانش آموزان به نمایندگی از سایرین انجام می شد.	۵۴
	H ^۵		در هنگام انجام فعالیت توسط دانش آموز معلم در کنار او قرار داشت و مدام در حال راهنمایی کردن و توضیح دادن بود.	۵۵
	H ^۶		معلم به دانش آموز اجازه آزمون و خطا نمی داد.	۵۶
	H ^۷		معلم باید دانش آموزان را برای مدتی به حال خود رها می کرد و اجازه می داد که خود دانش آموزان فعالیت را به دور از استرس حضور معلم و به روش خود انجام دهند.	۵۷
H ^۸	امکان بحث و گفتگو در بین دانش آموزان کلاس چندان وجود نداشت.		۵۸	
H ^۹	بعد از انجام فعالیت توسط دانش آموز، نتیجه گیری توسط معلم انجام و بیان می شد.		۵۹	
H ^{۱۰}	دانش آموز در نقش دست معلم عمل می کرد و تنها کارهایی را که معلم می گفت انجام می داد.		۶۰	
H ^{۱۱}	جمع بندی فعالیتها توسط معلم و ارائه نتیجه نهایی توسط او به نوع خود قابل قبول و تا حدودی خوب است چراکه اینگونه دانش آموزانی که فعالیت را انجام نداده اند و تنها تماشاگر بوده اند حداقل از نتیجه نهایی به درستی آگاه می شوند.		۶۱	
H ^{۱۲}	معلم با پرسیدن سوال و نظرخواهی از دانش آموزان در جهت ایجاد یک محیط بحث و گفتگو سودمند در کلاس تلاش می کرد.		۶۲	



کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

مهارت های حین تدریس	مهارت تنظیم آهنگ تدریس	H ^{۱۳}	معلم به دانش آموزان زمان کافی برای تفکر و سپس پاسخ دادن نداد.	۶۳
		H ^{۱۴}	معلم در ابتدا برخی از فعالیت ها گذر کوتاهی هم به فعالیت ها قبلی و نتایج به دست آمده حاصل از آن ها داشت و به مرور می پرداخت و بین آنچه گفته شده با آنچه که قرار است گفته شود ارتباط برقرار می کرد.	۶۴
		Z ^۱	از نقاط ضعف کار معلم سرعت بالای او در تدریس بود.	۶۵
		Z ^۲	معلم به صورت مداوم و پشت سر هم مطالب را تدریس می کرد.	۶۶
		Z ^۳	معلم در بین تدریس به دانش آموزان زمانی برای استراحت نمی دهد.	۶۷
		Z ^۴	عدم وجود زمان استراحت در طول کلاس باعث خستگی و کاهش انرژی دانش آموزان می شود و توجه آن ها به درس به مرور کاهش می یابد.	۶۸
	Z ^۵	میزان مطالب گفته شده برای یک جلسه تدریس بسیار زیاد بود. این درس باید حداقل در دو جلسه تدریس و بخشی از تدریس آن به جلسه بعدی موکول می شد.	۶۹	
	Z ^۶	معلم خیلی سریع بلافاصله بعد از پرسیدن سوال و عدم پاسخگویی دانش آموزان شروع به توضیح مجدد و بیان پاسخ سوالات می کرد.	۷۰	
	مهارت تشویق و ایجاد انگیزه	M ^۱	تغییر تن صدای معلم کلاس را از حالت یکنواختی و خمودگی خارج و باعث جلب توجه دانش آموزان و تمرکز حواس آنان می شود.	۷۱
		M ^۲	بیان مسئله در قالب داستان باعث جلب توجه بیشتر دانش آموزان به درس و گفته های معلم شد.	۷۲
		M ^۳	با استفاده از روش جملات ناتمام حواس دانش آموزان به درس و گفته های معلم جمع شد و میزان مشارکت آنان در کلاس افزایش یافت.	۷۳
		M ^۴	با موکول کردن تدریس بخشی از درس مورد نظر به جلسه بعد دانش آموزان برای ادامه درس در جلسه بعدی کنجکاو تر و علاقه مند تر می شوند.	۷۴
		M ^۵	بعد از انجام هر فعالیت توسط دانش آموزان، معلم از سایر دانش آموزان خواست که او را تشویق کنند و برای او دست بزنند.	۷۵
		M ^۶	معلم خود نیز با مهربانی او را تشویق می کرد.	۷۶
		M ^۷	تمام دانش آموزان با اشتیاق به داستان گوش می دادند و منتظر نتیجه آن شدند و نیز بعد از اتمام داستان دانش آموزان خود به خود شروع به دست زدن کردند و بسیار خوشحال بودند.	۷۷
	ویژگی دانش آموزان	S ^۱	دانش آموزان نسبت به هم احساس صمیمیت داشتند.	۷۸
		S ^۲	دانش آموزان ارتباط چشمی بهتری با معلم برقرار کردند.	۷۹
		S ^۳	گاهی ممکن است در طول کلاس درس دانش آموزی خسته شود و حواس او جای دیگری رود.	۸۰
		S ^۴	دانش آموزان در کلاس دارای اعتماد به نفس پایین بودند.	۸۱
		S ^۵	دانش آموزان از بیان نظراتشان می ترسیدند.	۸۲
		S ^۶	در پایان هر فعالیت که معلم قصد داشت با پرسش و پاسخ جمعی نتیجه را جمع بندی کند، دانش آموزان با صدای آرام به سوالات معلم پاسخ می دادند.	۸۳
		S ^۷	رفته رفته با گذشت روند تدریس اعتماد به نفس دانش آموزان افزایش یافت و در کلاس فعال تر شدند و نظراتشان را بیان می کردند.	۸۴
		S ^۸	پایه اول بودن دانش آموزان	۸۵
		S ^۹	کشیدن نقاشی و استفاده از رنگ ها برای دانش آموزان پایه اول لذت بخش است.	۸۶



کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

مهارت های حین تدریس	مهارت ارزشیابی تکوینی	T ^۱	معلم بعد از اتمام هر فعالیت بلافاصله به سراغ تدریس مبحث بعدی می رفت.	۸۷
		T ^۲	معلم در طول تدریس از میزان یادگیری دانش آموزان ارزیابی به عمل نمی آورد.	۸۸
		T ^۳	این امر باعث عدم آگاهی معلم از میزان یادگیری دانش آموزان می شد.	۸۹
		T ^۴	عدم انجام ارزیابی در طول تدریس باعث شد که معلم متوجه قسمت هایی از درس که ممکن بود نیاز به توضیح بیشتر داشته باشد نشود و بدون یادگیری کامل دانش آموزان، از آن مبحث گذر کند.	۹۰
مهارت های بعد تدریس	مهارت جمع بندی	J ^۱	در پایان هر کلاس درس به منظور افزایش یادگیری دانش آموزان و نیز سازماندهی به مطالب ارائه شده در طول آن جلسه درسی، انجام یک جمع بندی لازم و ضروری است.	۹۱
		J ^۲	یکی از روش ها در جمع بندی به کارگیری خود دانش آموزان کلاس است.	۹۲
		J ^۳	با این روش دانش آموزان مطالب درسی را بار دیگر از زبان شخص دیگری که همکلاسی آنان است می شنوند.	۹۳
		J ^۴	برای دانش آموزانی که جمع بندی را انجام می دهند یادگیری عمیق که در صورت آموزش به دیگران حاصل می شود، صورت می گیرد.	۹۴
		J ^۵	دانش آموزانی که جمع بندی را انجام می دهد اعتماد به نفس آنان بالا می رود و توانایی بیان آنان در جمع افزایش می یابد.	۹۵
		J ^۶	معلم نباید همواره از تعداد خاصی از دانش آموزان برای جمع بندی استفاده کند بلکه باید سعی کند که در طول سال فرصت جمع بندی را در اختیار همه دانش آموزان قرار دهد.	۹۶
		J ^۷	در این تدریس معلم در پایان کلاس در جهت جمع بندی مطالب دو نفر از دانش آموزان را به پایین کلاس آورد.	۹۷
		J ^۸	دانش آموزان با همکاری هم، بخش ها و مباحث مختلف تدریس شده را بیان و جمع بندی کردند.	۹۸
		J ^۹	در هنگام جمع بندی معلم هم در کنار دانش آموزان قرار داشت و در صورت لزوم به آنان کمک می کرد و آنان را راهنمایی می نمود.	۹۹
		J ^{۱۰}	معلم از سایر دانش آموزان کلاس نیز خواست که با آن ها همکاری و همراهی کنند.	۱۰۰
		J ^{۱۱}	با کمک جمع بندی معلم از قسمت هایی از درس که به خوبی برای دانش آموزان جا نیافتاده است، آگاه می شود.	۱۰۱
مهارت ارائه تکلیف	مهارت ارائه تکلیف	J ^{۱۲}	و معلم در جهت تدریس و توضیح مجدد آن بخش ها اقدامات لازم را انجام می دهد.	۱۰۲
		P ^۱	بعد از پایان تدریس هر مبحث درسی ارائه تکلیف برای تثبیت یادگیری لازم و ضروری است.	۱۰۳
		P ^۲	ارائه تکالیفی که به مقدار زیادی خواندن و نوشتن نیازمند باشد، برای دانش آموزان پایه اول صحیح نیست.	۱۰۴
		P ^۳	ارائه تکالیف باید به گونه ای باشد که سبب ترس دانش آموز از مدرسه و معلم نشود.	۱۰۵
		P ^۴	تکلیفی که معلم در پایان این تدریس برای دانش آموزان در نظر گرفت با سن دانش آموزان تناسب داشت.	۱۰۶
		P ^۵	دانش آموز از انجام تکلیف ناراحت و پریشان نشدند چراکه تکلیف همان کاری بود که آن ها از انجام آن لذت می بردند (کشیدن نقاشی) و تا حدی در آن مهارت داشتند.	۱۰۷
		P ^۶	تکلیف برای دانش آموزان به سرگرمی تبدیل شده بود و دانش آموز به خاطر انجام آن دچار سختی نشدند.	۱۰۸
		P ^۷	تکلیف باید حس پژوهش و کنجکاوی را در دانش آموزان ایجاد کند و آنان را به جستجو وادارد.	۱۰۹
		P ^۸	تکلیف دوم ارائه شده توسط معلم، ماهیت جستجوگرانه و کاوشگرانه ای داشت و برای دانش آموزان بسیار جذاب بود.	۱۱۰



۴- نتیجه گیری:

نقش معلمان در فعالیت های یادگیری بسیار پیچیده است. گرچه در نگاهی سطحی، فعالیت های یادگیری فرصت هایی برای یادگیری دانش آموزان است ولی معلمان در نقش طراح فعالیت، راهنمایی دانش آموزان، نظارت بر فرایند اجرا و ارائه بازخورد وظایف متنوعی بر عهده دارند (جمشیدی بدریانی، عسگری و باقری، ۱۳۹۹). هر معلم برای داشتن یک تدریس ایده آل در کلاس درس، باید مهارت های خاصی را دارا باشد. این مهارت ها تنها محدود به زمان تدریس نمی شوند، بلکه پاره ای از مهارت ها مربوط به قبل و بعد تدریس می باشند که باید مورد توجه قرار گرفته شوند تا فرآیند تدریس و یادگیری به خوبی انجام شود. طبق یافته های حاصل از این پژوهش مهارت هایی مانند: مهارت چپینش کلاس، امکانات مدرسه، مهارت تسلط بر موضوع تدریس و مهارت ارزشیابی آغازین جز مهارت های قبل شروع تدریس می باشند. همچنین مهارت هایی مانند: مهارت کلامی، مهارت خلاقیت و نوآوری، مهارت مشارکت و تعامل، مهارت تدریس، مهارت نظم و برنامه ریزی، ویژگی های دانش آموزان در کلاس، مهارت تنظیم آهنگ تدریس، مهارت تشویق و ایجاد انگیزه و مهارت ارزشیابی تکوینی نکاتی هستند که در حین تدریس باید مورد توجه قرار گیرند و مهارت های مهم بعد از تدریس نیز شامل: مهارت جمع بندی و مهارت ارائه تکلیف می باشند که توجه به آن ها جهت داشتن یک تدریس مطلوب لازم و ضروری است.

یکی از عناصر پرکاربرد و تاثیرگذار در کلاس چیدمان میز و صندلی ها و سازماندهی مبلمان کلاس می باشد. اثر چیدمان میز و صندلی و سازماندهی مبلمان کلاس را می توان در سه حوزه مهم دسته بندی کرد: ۱- فعالیت و عملکرد دانش آموزان ۲- نوع تعامل دانش آموزان با دانش آموزان و معلم با دانش آموزان ۳- یادگیری. اولین عنصری که بیشترین تأثیر را بر فعالیت کلاسی دانش آموزان می گذارد چیدمان میزها و صندلی ها و سازماندهی عناصر کلاس است. البته باید توجه داشت که چیدمان میزها و صندلی ها در کلاس علاوه بر فعالیت کلاسی دانش آموزان، بر نوع تعامل دانش آموزان با همدیگر و معلم با دانش آموزان اثر می گذرد که این خود سرآغاز زندگی اجتماعی است. علاوه بر این ها کلاس های درس به عنوان مهمترین بخش فضاهای آموزشی که عمده فعالیت های یادگیری در آن ها صورت می گیرد، حائز اهمیت اند و چیدمان میز و صندلی های کلاس تأثیر مستقیمی بر میزان یادگیری دانش آموزان دارد (عبداللهی و حسینی فولادی، ۱۳۹۴). معلم قبل از شروع تدریس باید چپینش کلاس را به گونه ای تغییر دهد تا دانش آموزان احساس خوبی داشته باشند و نیز به راحتی بتوانند علاوه بر معلم با سایر همکلاسی هایشان ارتباط برقرار کنند و باعث افزایش سطح یادگیری آنان گردد.

مدرسه خانه وسیعی است که تعداد زیادی از کودکان و نوجوانان، ساعت های فراوانی از عمر گرانبهای خود را در آن سپری می کنند. این خانه مقدس باید دوست داشتنی باشد تا دانش آموزان با اشتیاق و علاقه به آن پا نهند و با نشاط و شادابی به فراگیری علم و معرفت بپردازند (اکبرنژاد توپچاهی، ۱۳۹۲). هر کشوری برای داشتن آموزش و پرورش با کیفیت و دستیابی به مدرسه مطلوب، کارآمد و اثربخش، می باید تمامی استانداردها و مولفه ها و عناصر موثر در فرایند نظام تعلیم و تربیت را دارا باشد. فضای فیزیکی و تجهیزات مناسب با استفاده از فناوری های نوین آموزشی، وجود فضای حاکم آموزشی از جمله این معرف ها و عناصر مهم هستند (مرادی، ۱۳۸۸). بدون تردید وسایل کمک آموزشی، فضای کلاسی و محیط مناسب برای یادگیری، تأثیر زیادی بر روحیه کاری معلمان و یادگیری دانش آموزان خواهد داشت (امیدیان، جابری و شهنی بیلاق، ۱۳۹۸). بنابراین وجود امکانات آموزشی مناسب در مدرسه، کار تدریس را برای معلم راحت تر و فرایند یادگیری را برای دانش آموزان لذت بخش تر می کند و باعث علاقه مندی دانش آموزان به محیط مدرسه و کلاس درس می شود.

یکی از ابزارهای مهم در یاری به معلم برای رسیدن به هدف هماهنگ سازی فعالیت های آموزشی و پیش آموخته های دانش آموزان سنجش و ارزشیابی آغازین است. ارزشیابی آغازین نخستین فعالیت معلم می باشد که پیش از انجام فعالیت های آموزشی به اجرا در می آید. می توان گفت که فرایند سنجش پیش از فرایند آموزش آغاز می شود. این نوع ارزشیابی به معلم کمک می کند که از دانش ها و مهارت های قبلی دانش آموزان اطلاعاتی به دست آورد و نیز کاستی های یادگیری دانش آموزان را بر طرف سازد.

معلم باید از دانش مرتبط با موضوعی که تدریس می کند برخوردار باشد و به مطالعه و تحقیق حرفه ای در خصوص دیدگاه های تئوریک متعدد بپردازد (تقی پور، کشاورز لشکناری و یوسف رشیدی، ۱۳۹۶). اطلاعات معلم باید به روز باشد. معلم باید در مورد درس آگاهی و اطلاعات کامل داشته باشد و بر موضوع تدریس مسلط باشد و با پیش مطالعه قدم در کلاس بگذارد تا بتواند به خوبی تمام مطالب را به دانش آموزان آموزش دهد و توانایی پاسخگویی شایسته و صحیح به تمام سوالات دانش آموزان را داشته باشد.

معلم باید به تکنیک هایی که بتواند به طور مفید و موثر تدریس و با دانش آموزان خود ارتباط برقرار کند مجهز باشد. یکی از تکنیک های بسیار مهم در فرایند تدریس که هر معلمی باید از آن برخوردار باشد تکنیک های بیان و سخنرانی می باشد. در صورتی که معلم این فنون را در تدریس خود به کار گیرد می تواند انگیزه دانش آموزان را به فراگیری علم تقویت بخشد و بستر مناسب تری را برای یادگیری در کلاس درس فراهم کند (عزیزی فرد،



کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

۱۳۹۷). در صورتی که معلم ارائه مطالب را با بیانی خوب و تاثیر گذار و متناسب با فهم دانش آموزان انجام دهد، میزان تاثیر گذاری بر روی دانش آموزان بیشتر خواهد شد و یادگیری بهتر و مطلوب تر صورت می گیرد.

معلمان برای ایجاد جو مناسب خلاقیت در کلاس و پرورش توانمندی‌های دانش آموزان، لازم است خلاقیت را بشناسند و به آن نگرش مثبت پیدا کنند. همچنین از مهارت های تدریس خلاق و راهکارهای پرورش خلاقیت آگاهی یابند. لذا باید در این زمینه آموزش ببینند (حسینی، ۱۳۸۵). با توجه به کمبود امکانات موجود در اکثر مدارس، وجود خلاقیت در تدریس امری لازم و ضروری است. معلم باید بتواند با وجود حداقل امکانات، با به کارگیری خلاقیت خود، تدریسی خلاق و ثمربخش داشته باشد. همچنین وجود خلاقیت در تدریس معلم، باعث ترغیب دانش آموزان به درس می شود و خلاقیت آنان را نیز شکوفا می کند.

توسعه و پیشرفت هر جامعه مرهون نیروی انسانی ماهر و کارآموده ای است که رعایت انضباط و وجدان کاری را سرلوحه فعالیت های خود قرار داده و در جهت رسیدن به نظم اجتماعی، آرامش و آسایش روانی خود لحظه ای غافل نیستند (لیاقت دار، بختیار نصرآبادی، سمیعی و هاشمی، ۱۳۹۰). نظم پذیری دانش آموزان تا حد زیادی با رفتار آموزشی و اجتماعی معلم همبستگی دارد. هنگامی که رابطه بین معلم و شاگردان، رابطه ای گرم و بر اساس درک متقابل و احترام به یکدیگر باشد، می توان انتظار داشت که چنین رابطه ای در موفقیت معلم در تفهیم مطالب درسی، که از وظایف اصلی معلم است، نیز جلوه گر می شود (سلیمی، ۱۳۸۲). یکی از عواملی که باعث ایجاد نظم در کلاس درس می شود، نظم موجود در اعمال خود معلم است. معلمی که در تدریس خود نظم خاصی دارد، خود به خود زمینه نظم دانش آموزان در کلاس را نیز فراهم می کند. همچنین داشتن برنامه ریزی برای انجام هر کاری در کلاس، باعث عدم سردرگمی معلم می شود و از اتلاف وقت نیز جلوگیری می کند و زمینه بی نظمی در کلاس را کاهش می یابد.

اجرای روش بحث گروهی در مقایسه با روش سخنرانی برای افزایش میزان یادگیری و فهم فراگیران و در نهایت ارتقا نمره پیشرفت تحصیلی آنان تاثیر شگرفی دارد. به عبارت دیگر؛ در روش بحث گروهی از طریق مشارکت فراگیر و بالارفتن سطح درگیری آنان زمینه مناسب تری برای درک روابط اجزا (فهم) صورت می پذیرد و این سبب خواهد شد یادگیری پایدارتری صورت بگیرد. در این خصوص آنان با بهره گیری بهتر از قدرت تعقل و داوری خود در زمینه موضوعات مطرح شده در کلاس می توانند دریافت عمیق تری از مطالب آموزشی داشته باشند (لیاقت دار، عابدی، جعفری و بهرامی، ۱۳۸۳). یادگیری مشارکتی می تواند محیطی توأم با تمرین و ممارست را فراهم کند. در گروه های مشارکتی هر دانش آموز، موضوع مورد بحث را از دید خود مورد تجزیه و تحلیل قرار می دهد، و در نهایت یادگیری عمیق و معنادار در آن ها صورت می گیرد و دانش آموزی که از این یادگیری عمیق و معنادار برخوردار باشد و بر موضوع درس مسلط باشد، اضطراب امتحان کمتری را تجربه خواهد کرد. همچنین یادگیری مشارکتی باعث بوجود آمدن ارتباط واقعی و رودررو در بین دانش آموزان با یکدیگر و با معلم می شود و نیز باعث به وجود آمدن جو خوشایندی در کلاس می شود که این ویژگی باعث می شود دانش آموزان با رغبت بیشتری در فعالیت های یادگیری مشارکت کنند و نیز یادگیری معنادار در دانش آموزان صورت گیرد (کرامتی، حیدری رفعت، عنایتی نوین فر و هدایتی، ۱۳۹۱). استفاده از روش های مشارکتی و دانش آموز محور در کلاس زمینه ارتقا تحصیلی دانش آموزان را فراهم می سازد و نیز باعث افزایش اعتماد به نفس آنان می شود، چراکه آنان خود را در امر آموزش و تدریس شریک می دانند.

معلم باید با توجه به ویژگی های دانش آموزان در کلاس سرعت تدریس خود را تنظیم کند. به گونه ای که یادگیری برای تمام دانش آموزان صورت گیرد و فرصت ذخیره داده ها در ذهن دانش آموزان فراهم شود. سرعت بالا در تدریس باعث ارائه حجم زیادی از مطالب به دانش آموزان می شود که فرصت ته نشین شدن این اطلاعات در ذهن دانش آموزان در اختیار آنان قرار نمی گیرد. معلم باید تدریس خود را با یک آهنگ مناسب انجام دهد و فرصت تفکر را در اختیار دانش آموزان قرار دهد.

تشویق عامل مهمی در افزایش یادگیری و وسیله مناسب برای پیشبرد امر تعلیم و تربیت محسوب شده است و همچنین عامل تقویت کننده ابتکار و خلاقیت و نقش مهمی در افزایش اعتماد به نفس و جرأت ورزی دانش آموزان در حل مسئله دارد (توده رنجبر و عراقی، ۱۳۹۷). تشویق دانش آموزان به شیوه درست در زمان درست باعث افزایش توجه و اعتماد به نفس دانش آموزان در کلاس می شود و نیز زمینه مشارکت بیشتر دانش آموزان در کلاس را فراهم می کند. بنابراین معلم باید دانش آموزان را مورد تشویق قرار دهد و برای کارهای آنان ارزش قائل شود تا حس مهم بودن را در دانش آموزان القا کند.

ارزشیابی تکوینی به منظور کمک به اصلاح برنامه یا روش آموزشی مورد استفاده قرار می گیرد. هدف از به کار بردن ارزشیابی تکوینی در رابطه با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، آگاهی یافتن از میزان و نحوه یادگیری آنان برای تعیین نقاط ضعف و قوت یادگیری و تشخیص مشکلات روش آموزشی معلم در رابطه با اهداف آموزشی است. این ارزشیابی در طول دوره آموزشی یعنی زمانی که فعالیت های آموزشی معلم هنوز در جریان است و یادگیری دانش آموزان در حال تکمیل و شکل گیری است، انجام می شود.



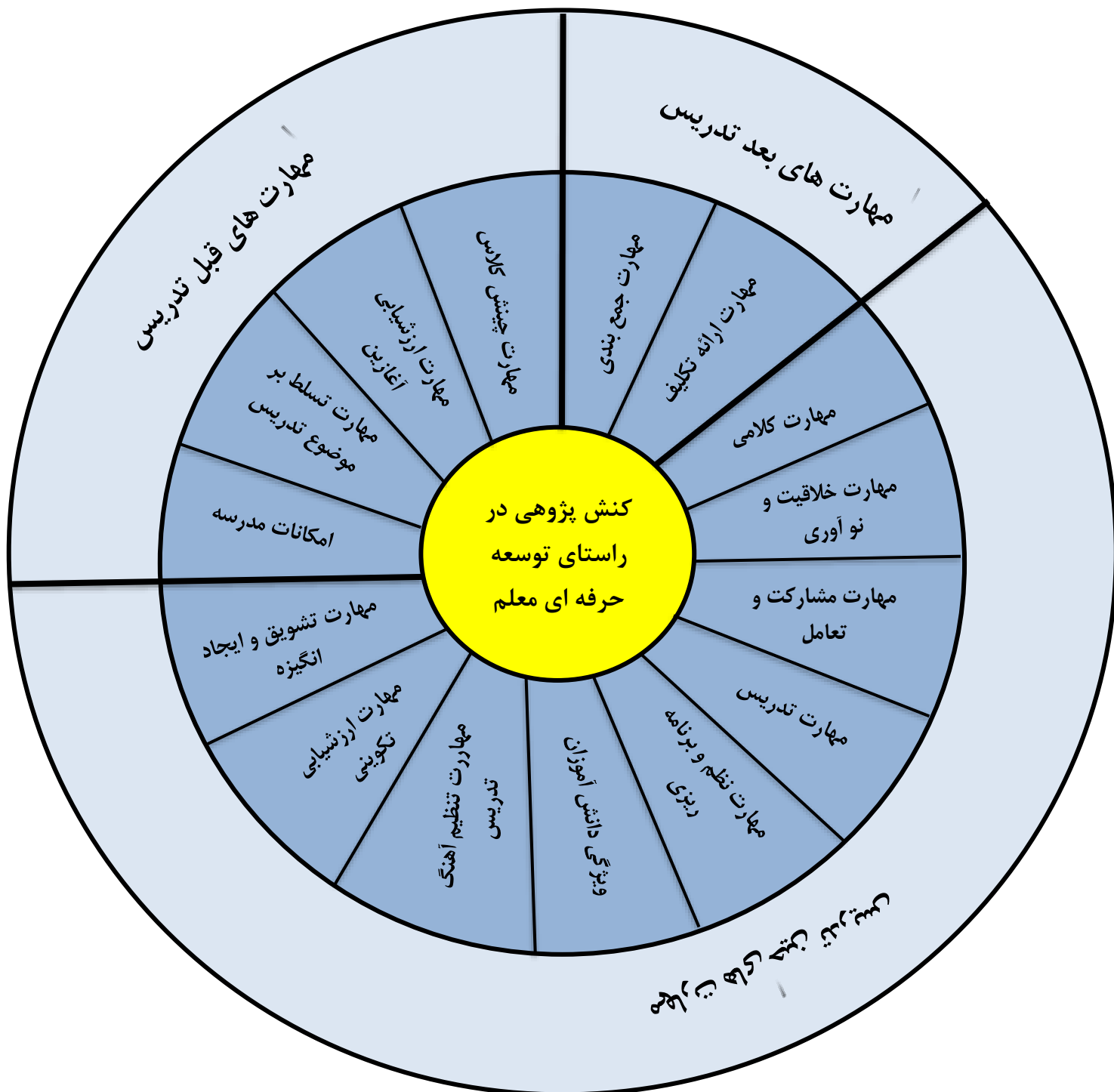
کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

روش خلاق و فعال در میزان یادگیری دانش آموزان موثر بوده و سبب افزایش یادگیری می شود (قبادی کوره خسروی و گراوند، ۱۳۹۶). استفاده از روش بازی، نمایش، ایفای نقش، استفاده از فناوری نوین، استفاده از دست سازه های دانش آموزان و مشارکت دانش آموزان در فرایند یاددهی - یادگیری، در علاقه مند کردن دانش آموزان به درس ریاضی و بالا بردن نمرات آنان در این درس موثر است (طباطبایی و ناصری، ۱۳۹۶). استفاده از روش های متنوع تدریس، متناسب با هدف هر درس، ارائه فعالیت های عملکردی به دانش آموزان، با توجه به تفاوت های فردی، نیازها و علایق آن ها و تشویق های مناسب، پرورش دقت و توجه فراگیران، در قالب بازی های هدف دار در افزایش میزان علاقه مندی آنان به درس ریاضی و انجام فعالیت های عملکردی آن بسیار موثر است (جلالی، ۱۳۹۱). در هر کلاسی انواع مختلفی از دانش آموزان با ویژگی های کاملاً متفاوت وجود دارد که هر کدام از آن ها برخورد خاص خود را از سوی معلم می طلبد. معلم باید در کلاس به تفاوت های فردی دانش آموزان توجه داشته باشد و بی تفاوت از آن ها نگذرد. روش تدریس معلم باید مختلف، به روز و متناسب با ویژگی ها دانش آموزان باشد و سعی کند که از روش های معلم محور دور شود و با مشارکت حداکثری دانش آموزان، تدریس نماید و کلاسی و تدریسی دانش آموز محور داشته باشد.

بعد از پایان هر تدریس به منظور سامان دهی به مطالب تدریس شده جمع بندی لازم است. جمع بندی زمینه یادگیری کلی و مجدد را برای دانش آموزان فراهم کرده و نیز معلم را از نقاط ضعف و قوت تدریس و میزان یادگیری دانش آموزان آگاه می سازد.

تکالیف درسی خلاق، به بهبود عادت های خوب و دقت دانش آموزان کمک می کند. همچنین در گسترش اعتماد به نفس فراگیرندگان و مسئولیت پذیری آن ها نقش دارد. مهمتر اینکه عشق به آموختن را در آنان تقویت می کند (محمدی و رحمانی، ۱۳۹۸). معلم باید در ارائه تکالیف خلاق باشد و سعی کند که تکالیف را برای دانش آموزان به سرگرمی تبدیل کند، نه عاملی برای جریمه و تنبیه دانش آموزان. اینگونه تکالیف به بخشی از فرایند آموزش و یادگیری تبدیل می شود و یادگیری عمیق صورت می گیرد.



شکل ۱ - مدل استنباطی پژوهش



کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

پیشنهادات

با توجه به نتایج به دست آمده شایسته است که دانشجویان معلمان در جهت کسب و توسعه این مهارت ها تلاش کنند و موارد ذکر شده را در خرده تدریس ها در دوره کارورزی و نیز تدریس های خود در آینده، به کار برند و در جهت پیشرفت و توسعه حرفه معلمی خویش گام بردارند و در آینده تدریس هایی مطلوبی داشته باشند.

منابع

اکبرنژاد توچاهی، لاله. (۱۳۹۲). میزان انطباق فضای آموزشی و پرورشی مناطق با نیازهای آموزشی. اداره کل نوسازی توسعه و تجهیز مدارس گیلان، سازمان ها و مراکز غیر دولتی.

امیدیان، مرتضی، جابری، عیوب و شهنی بیلاق، منیجه. (۱۳۹۸). رابطه علی جو مدرسه و امکانات آموزشی با التزام شغلی به صورت مستقیم و با میانجی هوش هیجانی و انگیزه پیشرفت معلمان شهرستان رامشیر. **علوم تربیتی (مجله علمی تربیتی و روانشناسی)**. دوره ۶، شماره ۲، ۱۰۸ - ۸۹.

تقی پور، حسینعلی، کشاورز لشکناری، روح الله و یوسف رشیدی، علی اصغر. (۱۳۹۶). دانش محتوای روش های معلمی و تاثیر آن بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان. **کنفرانس پژوهش های نوین ایران و جهان در مدیریت، اقتصاد، حسابداری و علوم انسانی**، سازمان ها و مراکز غیر دولتی. دوره ۱.

توده رنجبر، محسن و عراقی، فاطمه. (۱۳۹۷). بررسی تاثیر تشویق در افزایش یادگیری دانش آموزان. **مجله پیشرفت های نوین روانشناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش**. دوره ۱، شماره ۶، ۴۴ - ۳۴.

جلالی، نوروز. (۱۳۹۱). چگونه توانستم میزان علاقه دانش آموزان پایه پنجم ابتدایی را به درس ریاضی افزایش دهم. **مجتمع آموزشی عالی پیامبر اعظم (ص)**، مرکز تربیت معلم بنت الهدی صدر اردبیل.

جمشیدی بدربانی، مهرانگیز، عسگری، رقیه و باقری، مریم. (۱۳۹۹). چگونه توانستم با استفاده از روش های تدریس فعال و ایجاد موقعیت های یادگیری کاربرد، میزان علاقه، انگیزه و پیشرفت دانش آموزان پایه ششم را در درس ریاضی بهبود بخشم؟. **فصلنامه توسعه حرفه ای معلم**، دوره ۵، شماره ۱، ۴۰ - ۱۵.

حجازی، اسد. (۱۳۹۷). تعیین ابعاد و مولفه های هویت حرفه ای معلمان ابتدایی. **راهبرد های نوین تربیت معلم**. دوره ۴، شماره ۶، ۵۶ - ۳۶.

حسینی، حسین. (۱۳۹۸). اقدام پژوهی، راهبردی برای توسعه حرفه ای معلمان فکور. **فصلنامه پویای آموزش علوم تربیتی و مشاوره**. دوره ۵، شماره ۱۰، ۴۴ - ۲۴.

حسینی، افضل السادات. (۱۳۸۵). الگوی رشد خلاقیت و کارآیی آن در ایجاد مهارت تدریس خلاق و معلمان ابتدایی. **فصلنامه نوآوری آموزشی**. دوره ۵، شماره ۱۵، ۲۰۱ - ۱۷۷.

دانش پژوه، زهرا. (۱۳۸۲). سنجش مهارت های حرفه ای (تدریس) معلمان دوره راهنمایی (علوم و ریاضی). **موسسه پژوهشی و برنامه ریزی درسی و نوآوری های آموزشی، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی**. دوره ۲، شماره ۶، ص ۹۶ - ۹۴.

زجاجی، ندا، خنیفر، حسین، آقاحسینی، تقی و یزدانی، حمیدرضا. (۱۳۹۶). شناسایی و تبیین شایستگی های پایه و الزامات توسعه حرفه ای مدرسان تربیت معلم در دانشگاه فرهنگیان از دیدگاه صاحب نظران و اعضای هیات علمی. **توسعه آموزش جندی شاپور فصلنامه مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی**، دوره ۸، ۱۵۹ - ۱۴۹.

سلیمی، سیدحسین. (۱۳۸۲). مطالعه تاثیر رفتار معلم بر نظم پذیری دانش آموزان در مدرسه. **فصلنامه نوآوری آموزشی**. دوره ۲، شماره ۶، ۹۵ - ۱۰۸.



کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

سورگی، فائزه و سورگی، فاطمه. (۱۳۹۶). عوامل موثر بر توسعه حرفه ای معلمان. پنجمین همایش ملی راهکارهای توسعه و ترویج علوم تربیتی، روانشناسی، مشاوره و آموزش در ایران.

طباطبایی، خدیجه سادات و ناصری فریده. (۱۳۹۶). تاثیر روش های تدریس فعال ریاضی بر یادگیری دانش آموزان. اقدام پژوهی، همایش کشوری ریاضی در ابتدایی.

عبداللهی، ونوس و حسینی فولادی، طوفان. (۱۳۹۴). بررسی تاثیر چیدمان میز و صندلی در رفتارهای کلاسی دانش آموزان و معلمان با توجه به روش های تدریس نوین. کنفرانس بین المللی معماری، شهرسازی، عمران، هنر و محیط زیست.

عزیزی فر، سیده نیوشا. (۱۳۹۷). تاثیر تکنیک های بیان و سخنرانی معلم در تدریس. کنفرانس بین المللی مطالعات بین المللی در مدیریت و مهندسی، تهران.

قاسمی پویا، اقبال. (۱۳۸۱). راهنمای معلمان پژوهنده. تهران: نشر اشاره، چاپ چهارم.

قبادی کوره خسروی، محمدعلی و گراوند، محمدرضا. (۱۳۹۶). تاثیر روش های تدریس فعال بر یادگیری دانش آموزان پایه اول ابتدایی در ریاضی. اولین همایش ملی علوم اجتماعی، علوم تربیتی، روانشناسی و امنیت اجتماعی.

کرامتی، محمدرضا، حیدری رفعت، ابوذر، عنایتی نوین فر، علی و هدایتی، اکبر. (۱۳۹۱). تاثیر یادگیری مشارکتی بر پیشرفت تحصیلی درس علوم تجربی و اضطراب امتحان. فصلنامه نوآوری آموزشی. دوره ۱۱، شماره ۴۴، ۹۸ - ۸۳.

لیاقت دار، محمد جواد، بختیار نصرآبادی، حسنعلی، سمیعی، فاطمه و هاشمی، بی بی وجیهه. (۱۳۹۰). بررسی میزان تاثیر و نقش عوامل موثر بر وجدان کاری. جامعه شناسی کاربردی (مجله پژوهشی علوم انسانی دانشگاه اصفهان). دوره ۲۲، شماره ۱، ۴۰ - ۲۷.

لیاقت دار، محمد جواد، عابدی، محمد، جعفری، سید ابراهیم و بهرامی، فاطمه. (۱۳۸۳). مقایسه میزان تاثیر روش تدریس بحث گروهی با روش تدریس سخنرانی بر پیشرفت تحصیلی و مهارت های ارتباطی دانشجویان. پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی. دوره ۱۰، شماره ۳، ۵۶ - ۲۹.

مرادی، شهرام. (۱۳۸۸). بررسی فضایی آموزشی مدارس ابتدایی و اثربخشی آن بر پیشرفت تحصیلی در استان مرکزی. پایان نامه ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی تهران.

محمدی، اکرم و رحمانی، خزران. (۱۳۹۸). بررسی تاثیر تکلیف مهارت محور و خلاق بر میزان یادگیری دانش آموزان ابتدایی. پژوهشنامه اورمزد. شماره ۴۷، ۲۳۱ - ۲۲۰.

محمدی، رزگار و حسنی، آرمان. (۱۳۹۸). بررسی فرایند درس پژوهی بر توسعه حرفه ای معلمان. فصلنامه علمی پژوهشی تدریس پژوهی. دوره ۷، شماره ۱، ۱۸ - ۱.

مهر محمدی، محمود (۱۳۷۹). بازنگری در فرایند یاددهی - یادگیری و تربیت معلمان. تهران: انتشارات سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، چاپ اول.